

TEM Toimialapalvelu • Syksy 2020

Pk-toimialabarometri

Sosiaali- ja terveystalvelut

www.temtoimialapalvelu.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raporteina. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tuloksia julkistetaan toimialaryhmittäisinä raporteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2020 Pk-yritysbarometri perustuu 5072 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty Koronan vaikutuksia liiketoimintaan ja yritysten tuen tarvetta. Tulosten vertailua on tehty ko. toimialaryhmän osalta koko maan, teollisuuden ja palvelualan näkymiin. Ajallista vertailua on tehty osittain sanallisesti koko maan osalta kevään 2020 ja toimialaryhmittäin syksyn 2019 barometrin tuloksiin.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat heikentyneet selkeästi kevään 2020 tilanteesta. Yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on -10, kun se keväällä oli +8. Sosiaali- ja terveyspalvelujen toimialaa edustavien pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja selvästi paremmat. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset jäävät kuitenkin syksyn 2018 tilannetta heikommiksi saldoluvin ollessa nyt +2, kun se vuosi sitten oli +18.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat vain hieman koko maata paremmat, mutta jäävät selkeästi vuoden takaisesta. Saldoluku on nyt +3, kun se vuosi sitten oli +12. Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvin (-2) perusteella heikommät kuin keväällä 2020 (+10).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 41 % eli hieman vähemmän kuin keväällä 2020 (43%). Sosiaali- ja terveyspalveluiden yrityksissä tämä yhteenlaskettu osuus on nyt 29 %, kun se syksyllä 2019 oli 30 %.

Yrityksensä toiminnan loppumista ennakoi 5 % sotealan ja 6 % kaikista yrityksistä. Investoinnit ovat pk-yrityksissä eniten toteutettuja uusiutumiseen liittyviä toimia. Koko maassa toiseksi eniten on panostettu henkilöstön koulutukseen. Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalla henkilökunnan koulutus oli yleisin uusiutumistoimi (68 % vastanneista). Lähes tasoissa kouluttamisen kanssa oli investoinnit (66 %) ja kolmanneksi merkittävämpänä toimena tulevaisuuden varalle nousi työn uudella tavalla organisointi.

Kehittämistarpeet ja esteet

Koko maan ja sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialaa edustavat pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on koko maassa henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalla näillä kehityskohteilla oli sama järjestys, mutta henkilöstöön panostaminen oli suhteessa yleisempää. Koko maassa pk-yritysten pahimpina ulkopuolisina kehittämisen esteinä nähdään ylivoimaisesti suurimpana yleinen suhdannetilanne. Tämän jälkeen suurimpina esteinä nousee kustannustaso sekä kilpailutilanne. Myös sosiaali- ja terveyspalveluita edustavissa pk-yrityksissä yleinen suhdannetilanne nähdään pahimpana kehittämisesteenä.

Kansainvälistyminen

Noin joka viidennelle koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa palvelujen vientiä tai suoraa tavaroiden vientiä on noin 20% yrityksistä. Sosiaali- ja terveysalaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa vain noin joka kymmenennellä.

Sisällys

1. JOHDANTO	4
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	6
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	7
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN	10
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	12
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET	16
7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	18
8. KORONAN JA POLIITTISTEN PÄÄTÖSTEN VAIKUTUS YRITYSTOIMINTAAN.....	21
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	28

Pk-toimialabarometri, syksy 2020, toimialaraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

taloustutkimus

Pk-yritysbarometri, syksy 2020

Toimialaraportti, Sosiaali- ja terveystalvet

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisen että alueellisina raportteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Bisnoden yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 5072 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2020. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja toimialan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä COO Pasi Huovinen ja Senior Insight Manager Miika Parpo, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Mika Kuismanen, ekonomisti Petri Malinen ja ekonomisti Sampo Seppänen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämispäällikkö Katri Lehtonen.

Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialaan kuuluvista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja toimialalta vastanneista yrityksistä

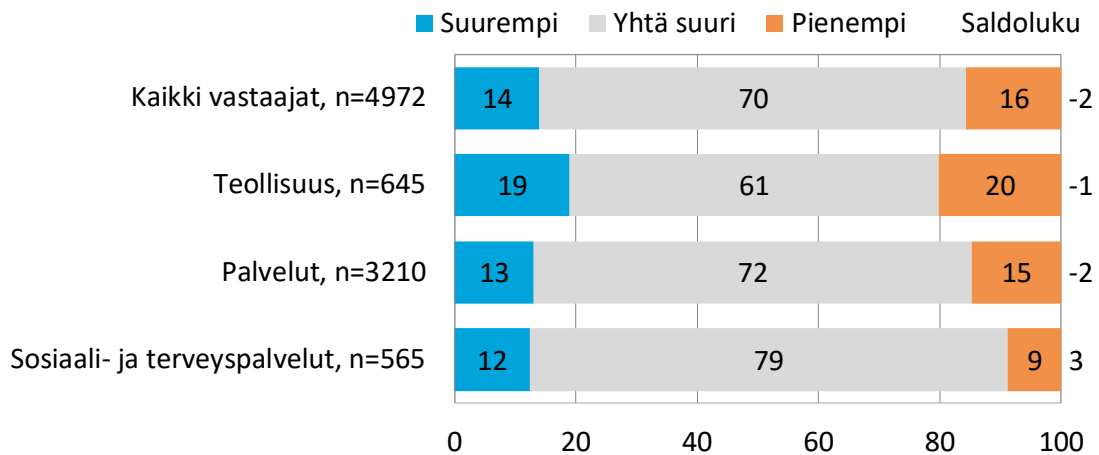
		n=	%
Toimialaryhmä	Sosiaali- ja terveyspalvelut	577	100
	Lääkäriasemat, yksityislääkärit ja vastaavat erikoislääkäripalvelut	77	13
	Hammaslääkäripalvelut	63	11
	Fysioterapia	75	13
	Muu terveyspalvelu	174	30
	Lasten ja nuorten laitokset ja ammatillinen perhehoito	19	3
	Muut sosiaalihuollon laitospalvelut	29	5
	Vanhusten ja vammaisten sosiaalihuollon avopalvelut	92	16
	Muut sosiaalihuollon avopalvelut	48	8
Liikevaihto vuonna 2018	alle 0,2 miljoonaa euroa	399	71
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	85	15
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	40	7
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	13	2
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	9	2
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	8	1
	5 miljoonaa euroa tai yli	9	2
Henkilöstömäärä	1 henkilö	324	56
	2-4 henkilöä	132	23
	5-9 henkilöä	59	10
	10-19 henkilöä	26	5
	20-49 henkilöä	25	4
	50 tai yli henkilöä	11	2
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	15	3
	Kasvuhakuiset	138	24
	Asemansa säilyttäjät	156	27
	Ei kasvutavoitteita	231	40
	Toimintansa lopettavat	33	6
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	36	7
	Ei	490	93
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	65	11
	1990-1999	99	17
	2000-2009	147	26
	2010-	258	45
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	523	91
	Valtakunnallisilla Suomessa	53	9
	Kansainvälisillä	-	-

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Työllistämisodotukset ovat koko maassa saldoluvun perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2020. Tämän syksyn pk-yritysbarometrin vastaajista vain hieman yli joka kymmenes (14 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluessa ja noin joka kuudesosa (16 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu -2 (keväällä +9).

Sosiaali- ja terveystalveluiden toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat hienoisesti positiivisen puolella, mutta jäävät saldoluvun perusteella syksyn 2019 tilannetta selkeästi heikommiksi. Toimialan vastaajista 12 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennakoii 9 %. Saldoluku on nyt +3, kun se vuosi sitten oli +12. Saldoluvun perusteella työllistämisodotukset ovat toimialalla aika lailla samassa linjassa koko maan ja vertailutoimialojen kanssa.

Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

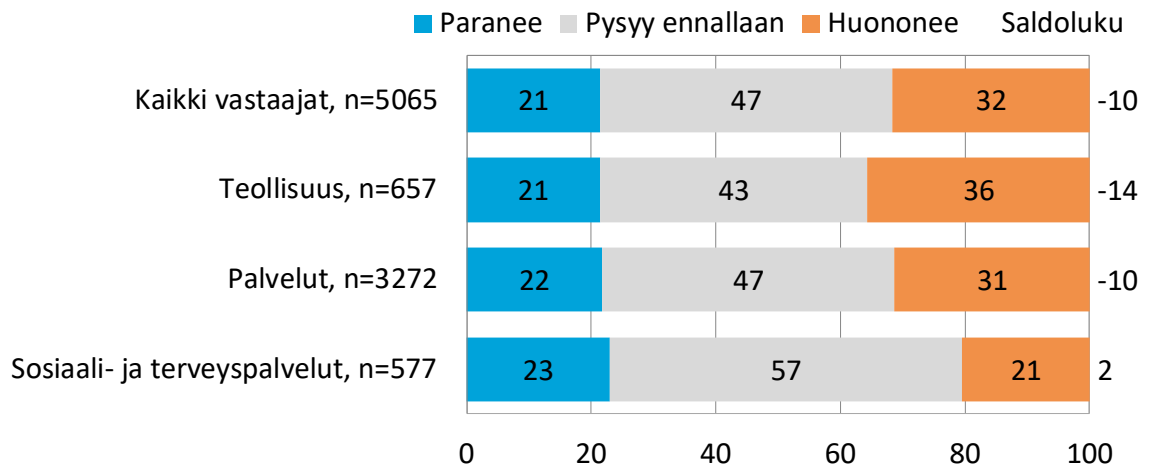

3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Koko maan pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset jäävät selkeästi kevään 2020 näkymiä heikommiksi. Lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku on -10, kun se keväällä oli +8. Hieman alle puolet (47 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 21 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 32 % huononevan. Palvelualoilla yleiset suhdannenäkymät ovat saldolukujen perustella koko maan tilanteen tasoiset ja teollisuudessa hieman heikommät.

Sosiaali- ja terveystalveluiden toimialan yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja myönteisemmät. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset ovat edelleen positiiviset, mutta jäävät kuitenkin vuodentakaista heikommiksi saldoluvin ollessa nyt +2, kun se syksyllä 2019 oli +18. Suhdanteiden paranemista tai ennallaan pysymistä ennakoi alan vastaajista nyt harvempi. Suhdanteiden heikkenemistä ennakoivien osuus on kaksinkertaistunut viime vuodesta.

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %

Taulukko 2. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Kaikki vastaajat	31	35	33	-2
Teollisuus	38	30	32	6
Palvelut	32	35	34	-2
Sosiaali- ja terveystalvelut	29	43	28	1
Investointien arvo				
Kaikki vastaajat	18	51	31	-13
Teollisuus	25	43	32	-7
Palvelut	17	52	30	-13
Sosiaali- ja terveystalvelut	14	63	24	-10
Viennin arvo				
Kaikki vastaajat	10	62	28	-18
Teollisuus	23	55	22	0
Palvelut	9	65	26	-18
Sosiaali- ja terveystalvelut	2	71	27	-24
Tuonnin arvo				
Kaikki vastaajat	8	65	27	-19
Teollisuus	16	61	23	-7
Palvelut	4	70	25	-21
Sosiaali- ja terveystalvelut	2	73	25	-23
Palkkakustannukset henkilöä kohden				
Kaikki vastaajat	33	53	14	19
Teollisuus	40	51	9	31
Palvelut	31	54	16	15
Sosiaali- ja terveystalvelut	34	52	14	20
Materiaalien hinnat				
Kaikki vastaajat	38	55	7	31
Teollisuus	43	49	8	35
Palvelut	34	58	7	27
Sosiaali- ja terveystalvelut	39	56	5	34
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Kaikki vastaajat	34	58	9	25
Teollisuus	33	57	10	23
Palvelut	32	59	9	24
Sosiaali- ja terveystalvelut	35	60	5	30
Kannattavuus				
Kaikki vastaajat	25	41	34	-9
Teollisuus	31	37	32	-1
Palvelut	25	41	34	-9
Sosiaali- ja terveystalvelut	22	50	27	-5

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Vakavaraisuus				
Kaikki vastaajat	25	52	23	2
Teollisuus	30	50	20	9
Palvelut	24	52	25	-1
Sosiaali- ja terveystalvet	20	62	18	2
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Kaikki vastaajat	29	55	16	13
Teollisuus	38	50	12	25
Palvelut	30	55	16	14
Sosiaali- ja terveystalvet	25	63	12	13
Tilausten määrä				
Kaikki vastaajat	29	39	32	-2
Teollisuus	33	34	33	0
Palvelut	29	40	31	-3
Sosiaali- ja terveystalvet	27	49	25	2
Panostukset kansainvälistymiseen				
Kaikki vastaajat	11	61	27	-16
Teollisuus	23	58	18	5
Palvelut	11	63	26	-15
Sosiaali- ja terveystalvet	4	69	28	-24

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa uskotaan koko maassa saldolukujen perusteella yleisimmin materiaalien hintojen nousuun (saldoluku +31) ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+25). Myös palkkakustannusten nousuun (+19) ja innovaatioiden, tuotannon tai tuotteiden kehityksen kasvuun (+13) uskovia on edelleen selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskovia. Odotukset tuonnin ja viennin arvon kasvuun ovat koko maassa heikot saldolukujen ollessa nyt -19 ja -18.

Sosiaali- ja terveystalveluiden toimialalla uskotaan vahvimmin materiaalien hintojen sekä lopputuotteiden tai palveluiden hintojen nousuun. Myös lopputuotteiden hintojen ja palkkakustannusten uskotaan nousevan. Odotukset viennin ja tuonnin arvon kasvuun ovat heikkoja, myös kansainvälistymiseen panostetaan heikommin kuin viime vuonna.

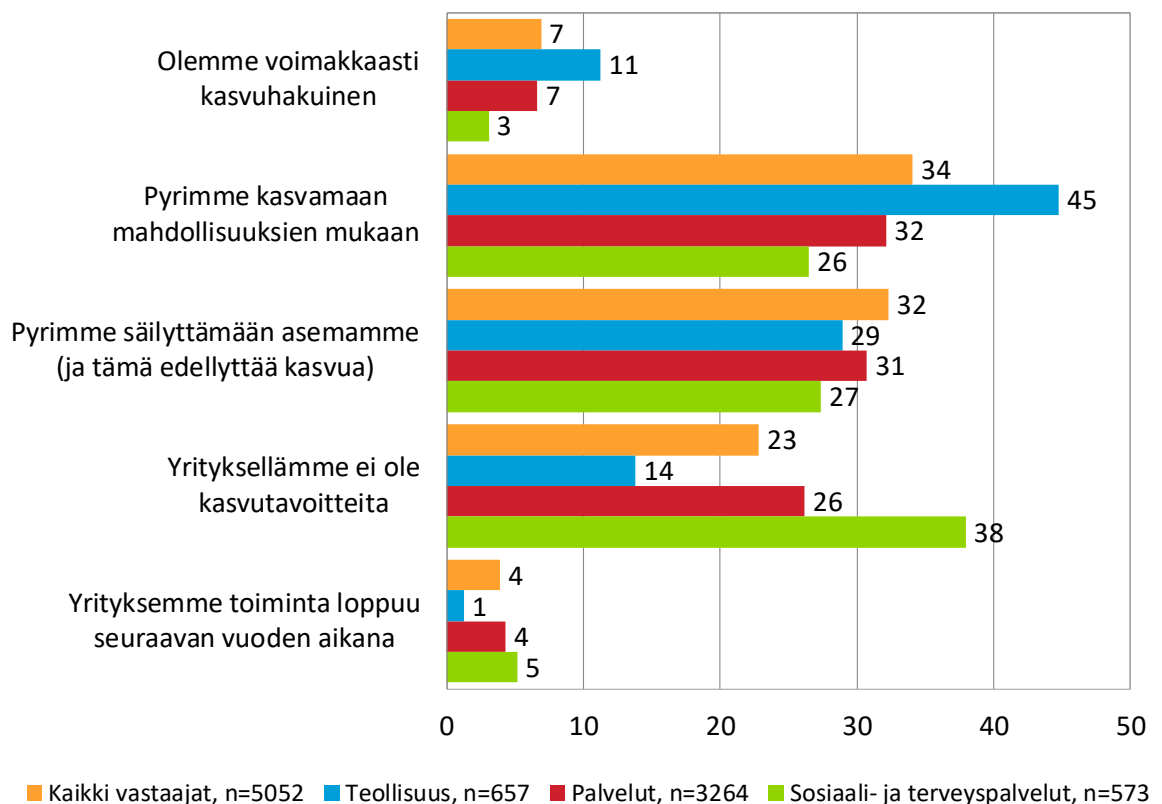
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksistä on kuitenkin käytännössä saman verran, 32%. 7 % koko maan vastanneista pk-yrityspäätäjistä sanoo yrityksensä olevan voimakkaasti kasvuhakuinen. Yritystoiminnan loppumista ennakoii 4 % koko maan pk-yrityksistä, mikä on yhden prosenttiyksikön verran enemmän kuin keväällä.

Sosiaali- ja terveystalvueluita edustavissa pk-yrityksissä voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on tämän syksyn otoksessa 3 % (syksyllä 2019 5 %). Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä on alalla nyt 26 % (syksyllä 2019 25 %) ja asemansa säilyttämään pyrkiviä 27 % (syksyllä 2019 31 %). Vailla kasvutavoitteita olevia pk-yrityksiä on nyt 38 %, kun vuosi sitten osuus oli 34 %. Yrityksensä toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoii nyt 5 % alan vastanneista, viime syksynä näin ennakoii 4%.

Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 41 % eli hieman vähemmän kuin keväällä 2020 (43%). Sosiaali- ja terveystalvueluiden yrityksissä tämä yhteenlaskettu osuus on nyt 29 %, kun se syksyllä 2019 oli 30 %.

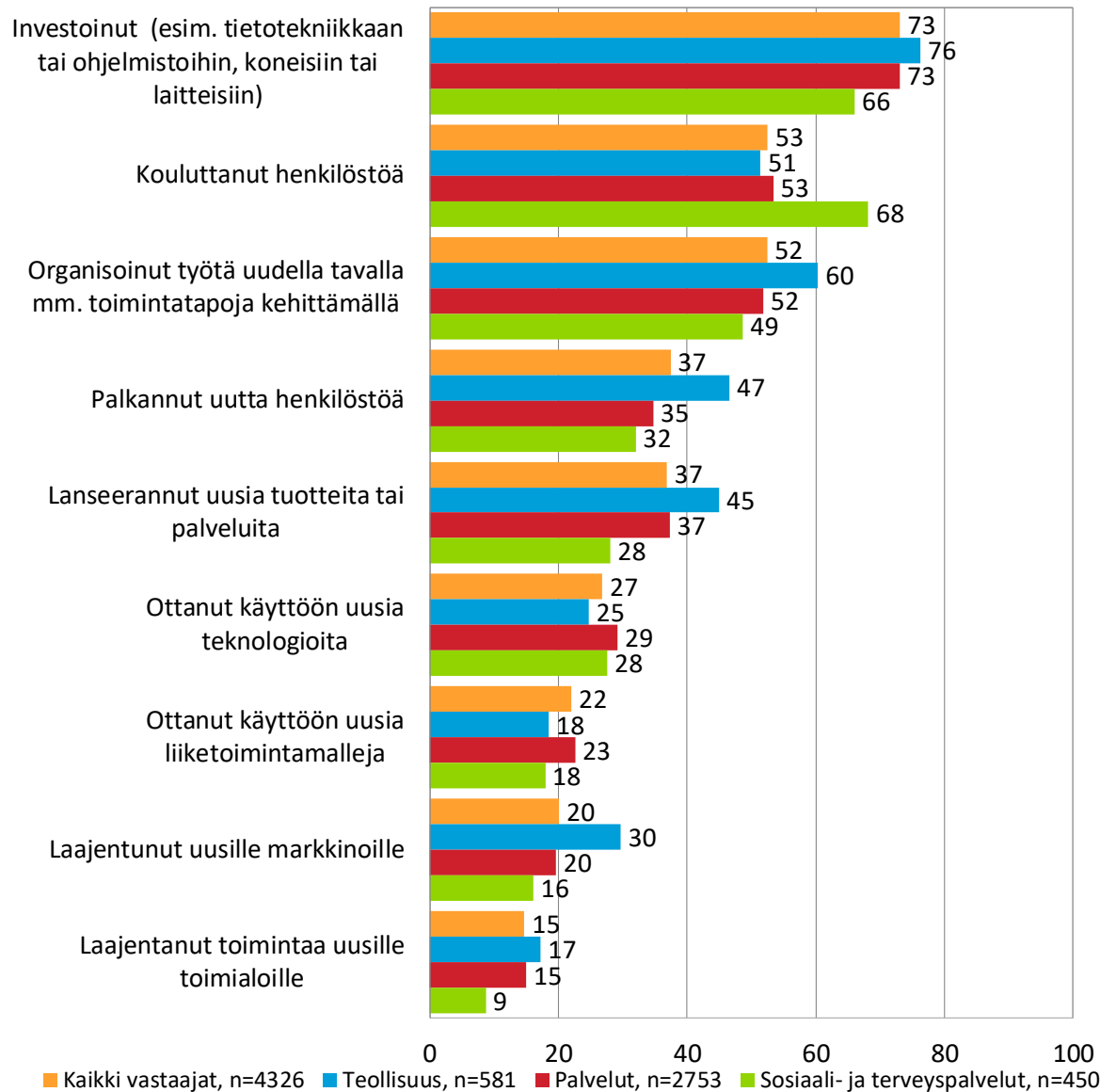
Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maassa ja pääosin myös vertailutoimialoilla pk-yritysten eniten toteuttamia uusiutumiseen liittyviä toimia viimeisen vuoden aikana.

Sosiaali- ja terveystalveluiden yrityksissä on panostettu eniten henkilöstön kouluttamiseen, ja lähes yhtä paljon investointeihin. Tämän jälkeen on toimialalla panostettu useimmin työn uudelleen organisointiin sekä uuden henkilökunnan palkkaamiseen.

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, %, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

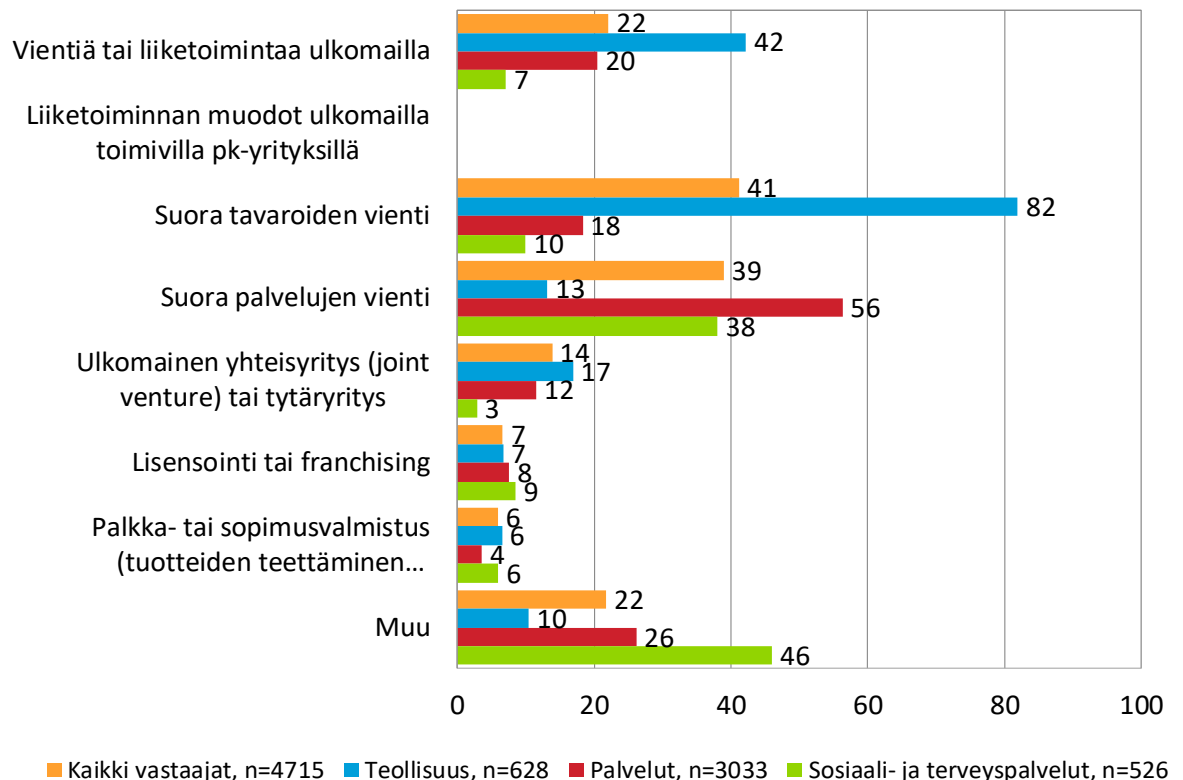
Koko maan pk-yrityksistä noin joka kuudennelle, teollisuudessa alle puolella ja palvelualan pk-yrityksistä alle joka kymmenennellä on suoraa tuontitoimintaa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden alalta vastanneista vain noin joka kymmenes (2 %) sanoo yrityksellään olevan suoraa tuontitoimintaa. Vuoden takaisessa otoksessa tämä osuus on täsmälleen sama, 2 %.

Taulukko 3. Tuontiyritysten osuus, % pk-yrityksistä

	Kaikki vastaajat	Teollisuus	Palvelut	Sosiaali- ja terveyspalvelu
Suoraa tuontitoimintaa	16	40	6	2

Noin joka viidennellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on molempia noin kahdella viidestä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden alaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa seitsemällä prosentilla (syksyllä 2019 5 %). Suoraa tavaroiden vientiä on näistä joka kymmenennellä ja suoraa palveluiden vientiä lähes 40 %:lla.

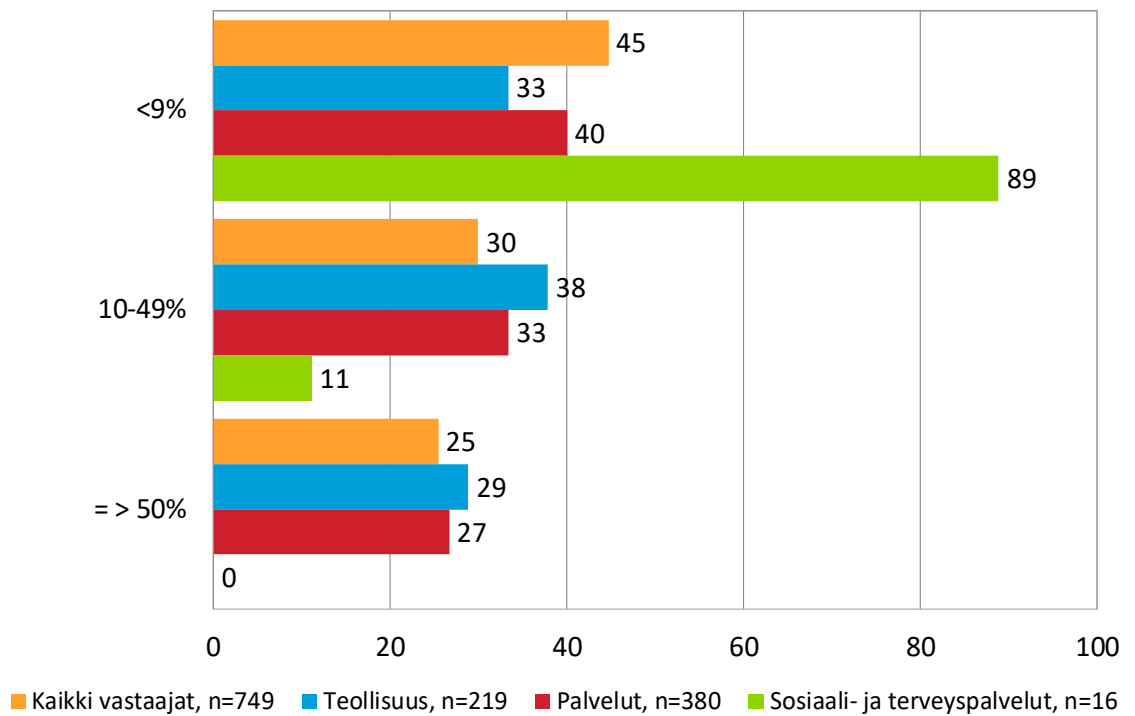
Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

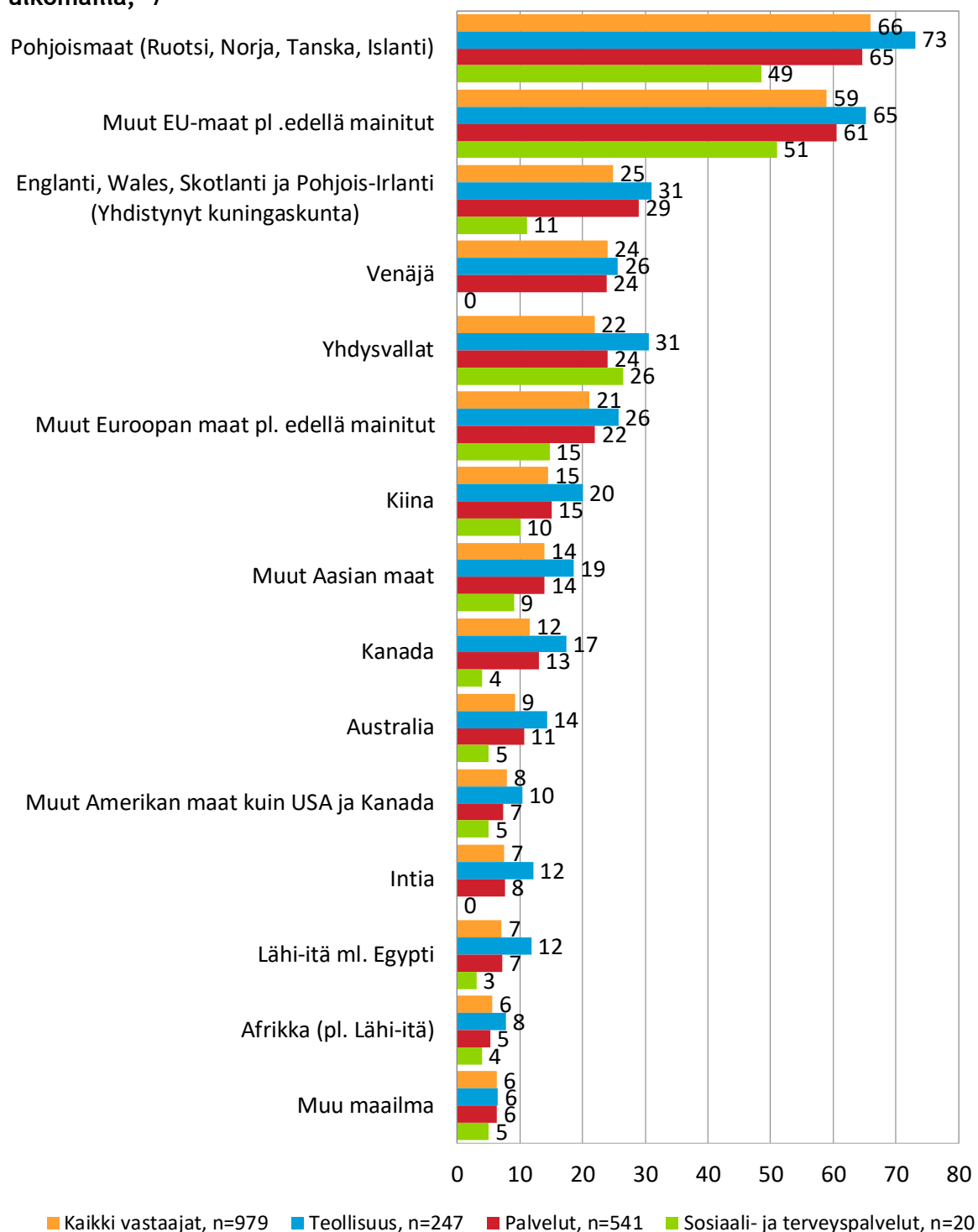
Alle puolella koko maan pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Sosiaali- ja terveystoimintojen alalla näitä on kuitenkin selkeästi enemmän (89 %). Ero on melko massiivinen. Merkillepantavaa on myös, että vientiä harjoittavista soteyrityksistä otokseen ei tullut yhtäkään, jolla viennin osuus liikevaihdosta olisi ollut yli 50 %.

Kuva 6. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2020, % yrityksistä

Pohjoismaat sekä muut EU-maat (pl. pohjoismaat) muodostavat pk-yritysten merkittävimmän markkina-alueen ulkomailla. Sosiaali- ja terveystalviteiden alalla varsinkin Yhdistynyt kuningaskunta ja Venäjä ovat muita toimialoja vähemmän merkittäviä markkinoita.

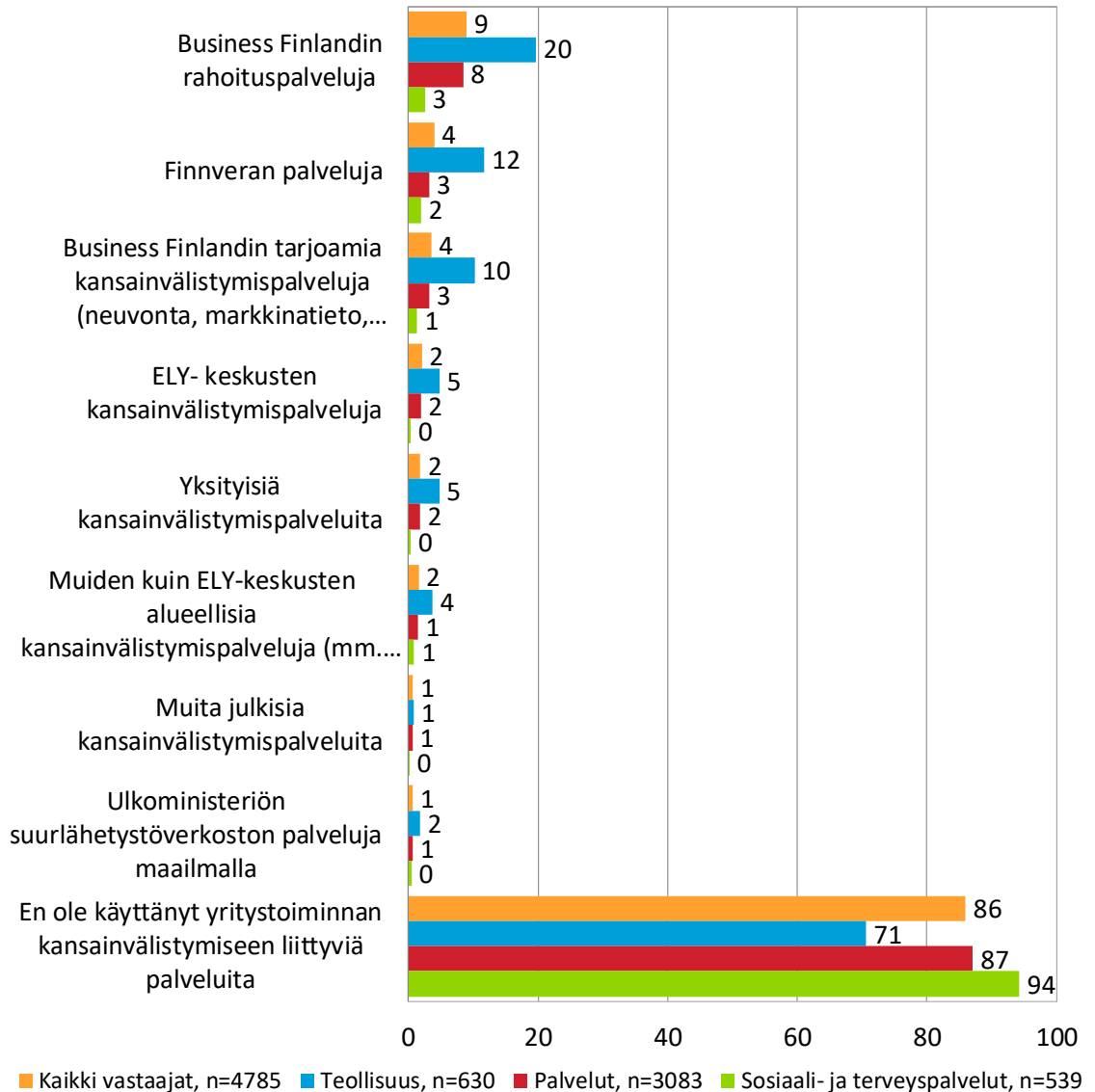
Kuva 7. Pk-yritysten markkina-alueet ulkomailla, % yrityksistä, joilla toimintaa ulkomailla, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Valtaosa pk-yrityksistä ei ole käyttänyt kansainvälistymiseen liittyviä palveluja lähimmän vuoden aikana. Sosiaali- ja terveystalouden toimialan vastaajaryhmissä on näitä palveluja käytetty vielä hieman keskimääräistä harvemmin.

Kuva 8. Oletteko käyttäneet seuraavia kansainvälistymiseen liittyviä palveluita viimeisen vuoden aikana? */

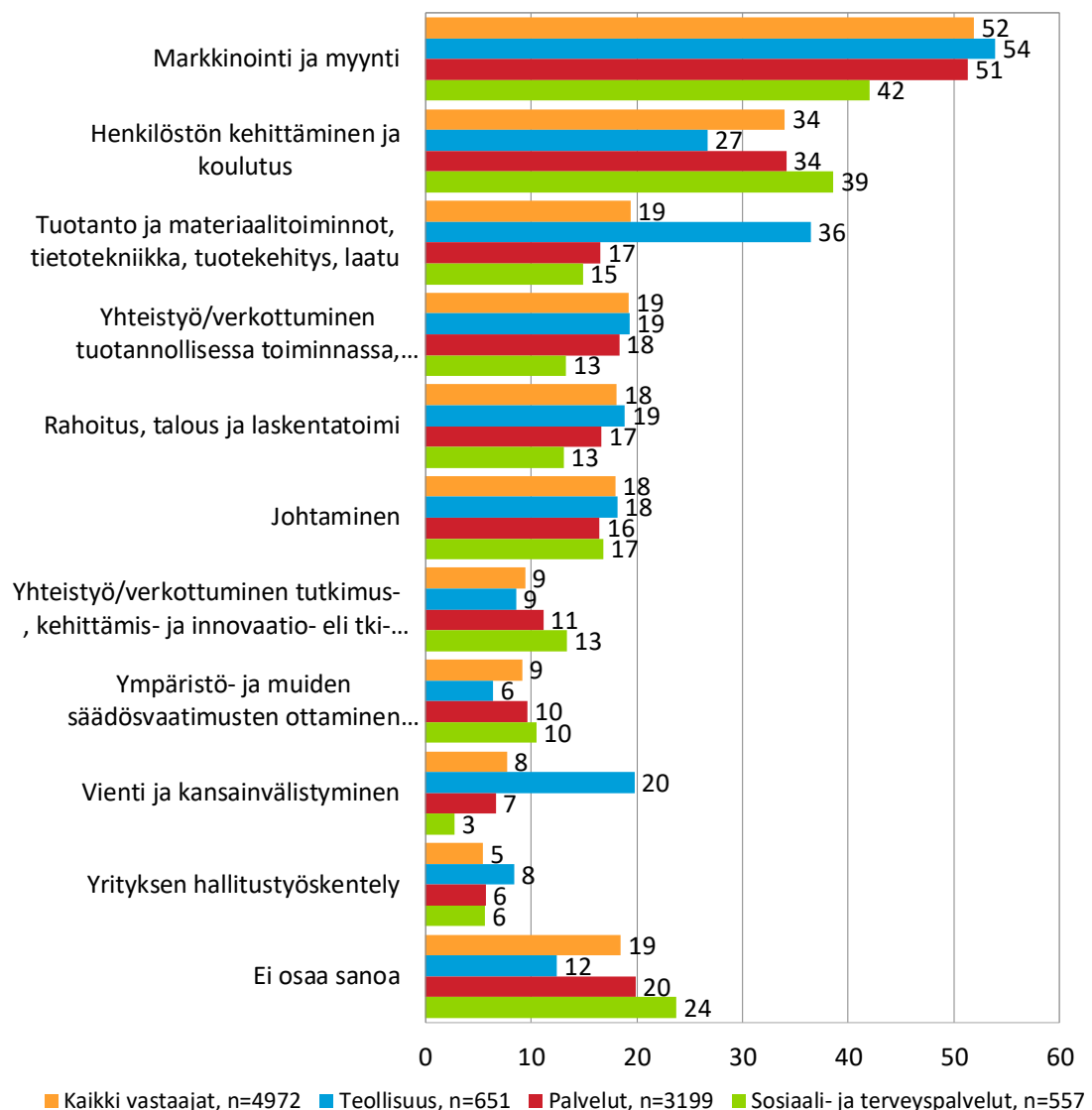
**/ Osittain näkyvä vastausvaihtoehto kokonaisuudessaan:*

Muiden kuin ELY-keskusten alueellisia kansainvälistymispalveluja (mm. Suomen Yrittäjät, Kauppakamarit Suomessa, seudulliset kehitysyhtiöt)

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET

Koko maassa pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Teollisuudessa ja palvelualalla tulokset ovat kehittämistarpeiden osalta pääosin vastaavat kuin koko maassa, joskin teollisuudessa koetaan tuotanto- ja materiaalitoimintojen ja viennin kehittämisessä enemmän tarvetta. Sosiaali- ja terveystieteiden alan yrityksissä markkinointi ja myynti koetaan myös merkittävimpänä kehittämistarpeena. Henkilökunnan kouluttaminen ja kehittäminen korostuu muita vertailutoimialoja enemmän.

Kuva 9. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %, */, **/

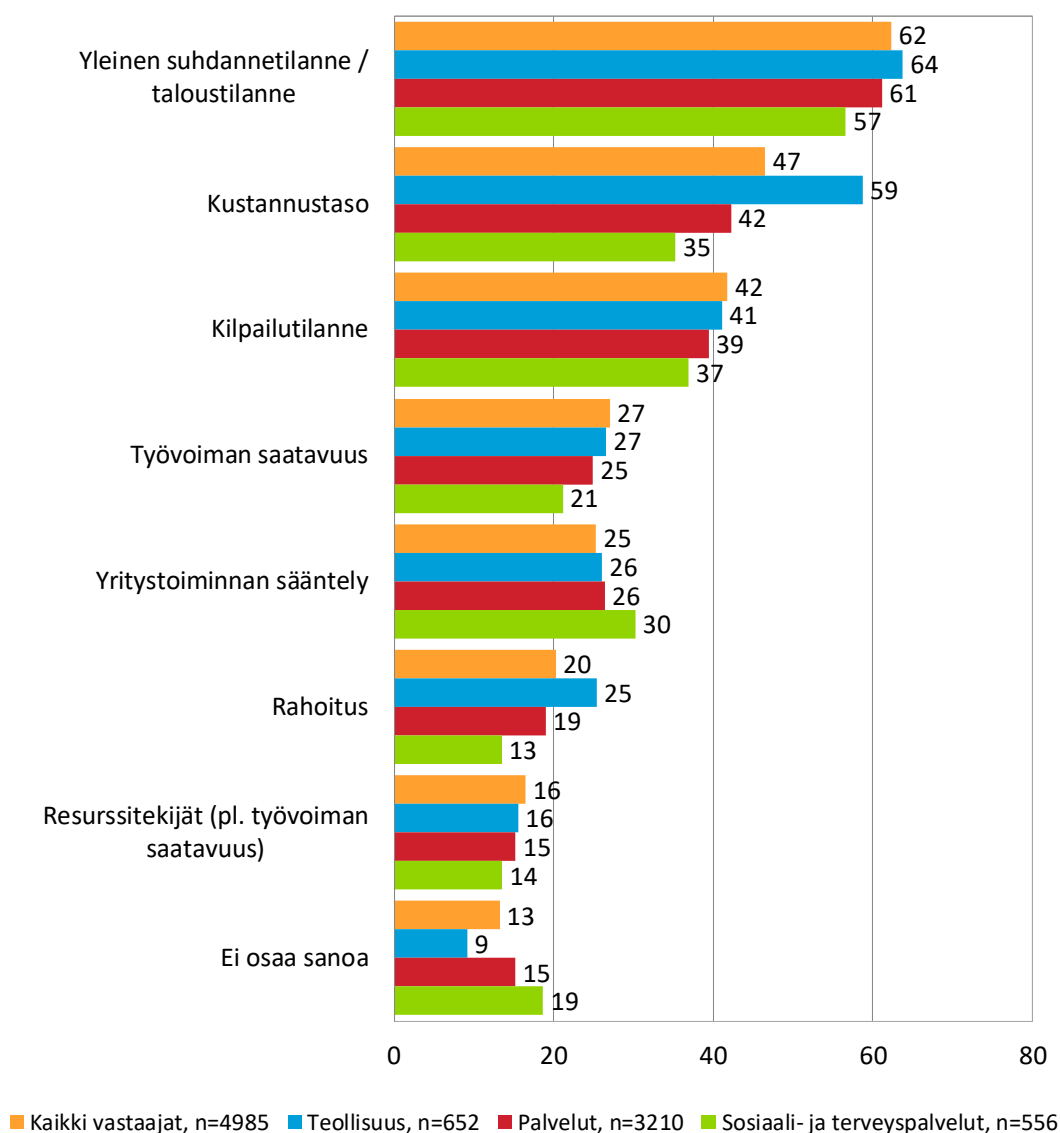

*/ Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

**/ Osittain näkyvät vastausvaihtoehdot kokonaisuudessaan:

Koko maan Pk-yritysten pahin ulkopuolinen kehittämisen este on selkeästi tämän vuoden yleinen suhdannetilanne, kustannustason ja kilpailutilanteen ollessa seuraavaksi suurimmat esteet. Teollisuudessa varsinkin kustannustaso on selkeästi merkittävämpi ulkoinen este kuin muilla toimialoilla. Sosiaali- ja terveystaloustaloudessa yleinen taloustilanne nähdään koko maan tapaan pahimpana kehittämisesteenä. Yritystoiminnan sääntely näkyy hieman korostuvan muita vertailutoimialoja enemmän kehittämisen esteenä.

Kuva 10. Pk-yritysten pahimmat ulkopuoliset kehittämisen esteet, %, */

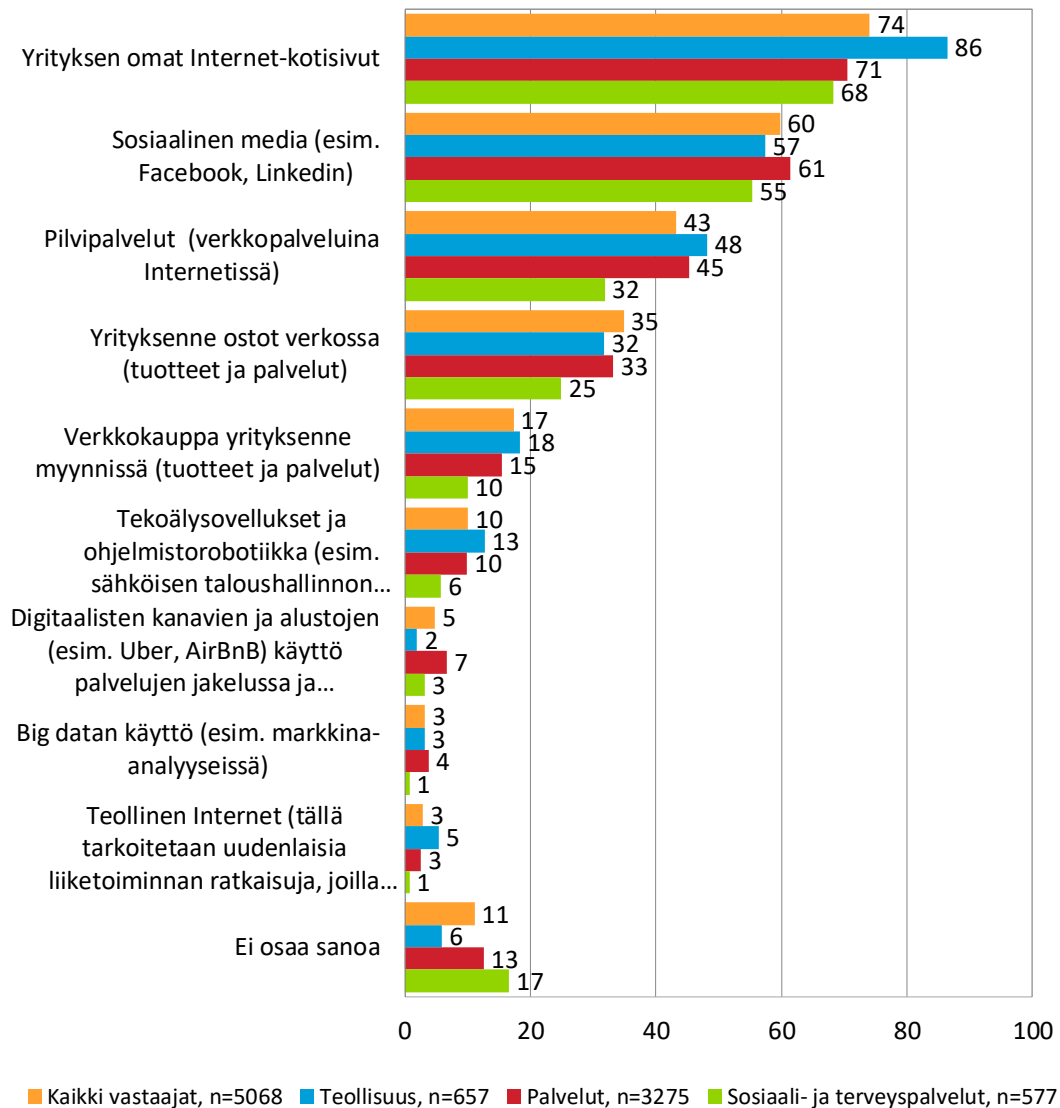
*/Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Noin kolmella neljästä koko maan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Seuraavaksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät viime vuoden tapaan digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja.

Toimialoittain tarkasteltuna tulokset vastaavat pääosin koko maan tilannetta. Teollisuus-yrityksiä edustavissa ryhmissä keskimääräistä useammalla on omat Internet-kotisivut. Sosiaali- ja terveystalv palveluiden yrityksissä hyödynnetään pilvipalveluita hieman vertailutoimialoja harvemmin.

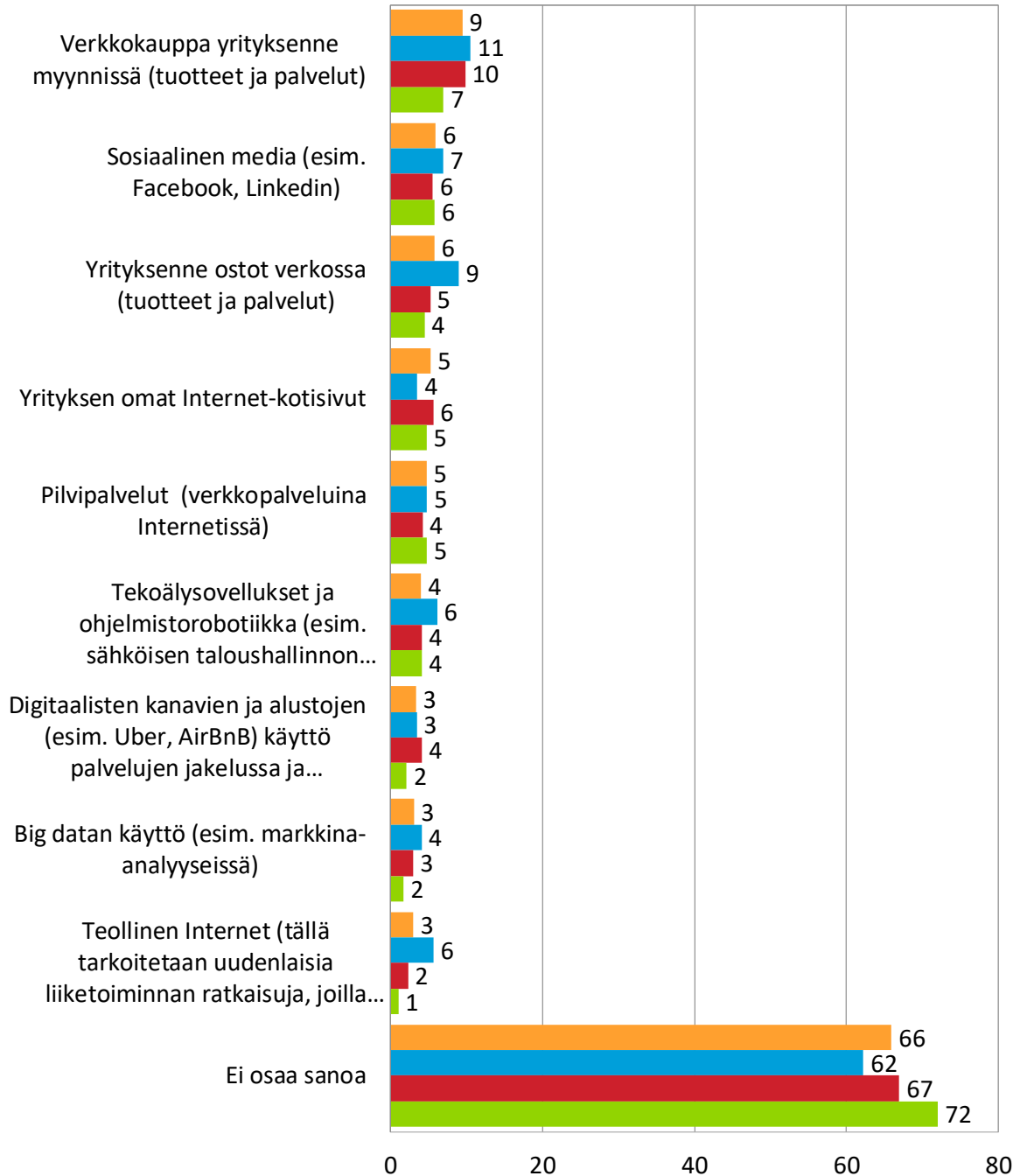
Kuva 11. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja palvelut, %, */

*/Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Verkkokaupan käyttöönottoa suunnittelee koko maassa, sosiaali- ja terveyspalveluiden alalla sekä vertailutoimialoilla noin joka kymmenes vastanneista pk-yrityksistä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden yrityksissä 72 % ei osaa ottaa kantaa seuraavan 12 kuukauden aikana käyttöön otettaviin digipalveluihin, tilanne oli sama myös vuosi sitten.

Kuva 12. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa käyttöön seuraavien 12 kk:n aikana % */

■ Kaikki vastaajat, n=5068 ■ Teollisuus, n=657 ■ Palvelut, n=3275 ■ Sosiaali- ja terveyspalvelut, n=577

*/Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Pk-yrityspäätäjät arvioivat myös yhdeksän eri digitalisoitumisesta syntyvän yksilöidyn mahdollisuuden merkitystä yrityksensä kannalta. Arviointi pyydettiin tekemään asteikolla 5-1, jossa 5=erittäin suuri merkitys ja 1=ei merkitystä. Taulukossa 4 on esitetty tulokset annettujen vastausvaihtoehtojen keskiarvotuloksina vastaajaryhmittäin.

Koko maassa ja vertailutoimialoilla yrityskuvan vahvistuminen, uusien asiakasryhmien tavoittaminen ja asiakaspalvelun sekä kannattavuuden parantuminen arvioidaan merkittävimmiten digitalisoitumisesta syntyviksi mahdollisuuksiksi pk-yritysten keskuudessa. Sosiaali- ja terveyspalveluita edustavassa vastaajaryhmässä digitalisoitumisen mahdollisuudet nähdään pääosin vähemmän merkityksellisinä kuin muissa vastaajaryhmissä.

Taulukko 4. Digitalisoitumisesta syntyvien mahdollisuuksien merkitys yritykselle, asteikko 5-1

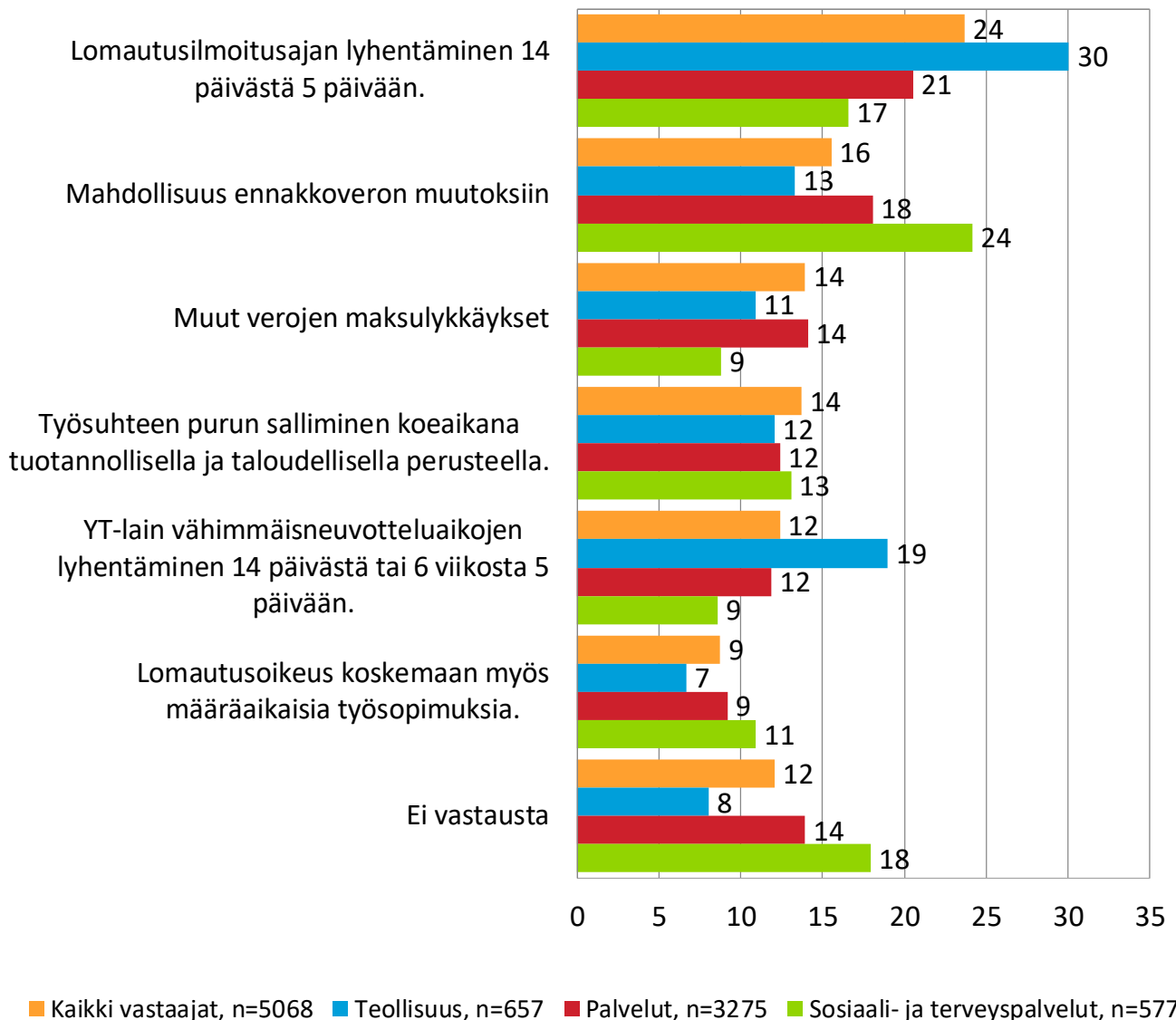
	Kaikki vastaajat, n=4820	Teollisuus, n=622	Palvelut, n=3113	Sosiaali- ja terveyspalvelut, n=541
Yrityskuvan vahvistuminen	3,63	3,74	3,58	3,35
Uusien asiakasryhmien tavoittaminen	3,62	3,69	3,61	3,28
Asiakaspalvelun parantuminen	3,46	3,56	3,42	3,23
Kannattavuuden parantuminen	3,41	3,48	3,35	3,09
Liiketoimintaprosessien tehostuminen	3,24	3,36	3,16	2,81
Yhteistyön tiivistyminen yhteistyökumppanien kanssa	3,19	3,26	3,15	2,86
Uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen	3,07	3,16	3,08	2,60
Tuotekehityksen tehostuminen	2,86	3,00	2,86	2,55
Liiketoiminnan kansainvälistyminen	2,23	2,80	2,22	1,64

8. KORONAN JA POLIITTISTEN PÄÄTÖSTEN VAIKUTUS YRITYSTOIMINTAAN

Keväällä tehtiin yritysten ja työpaikkojen turvaamiseksi väliaikaisia muutoksia työlainsäädäntöön ja verotukseen. Suomalaisista pk-yrityksistä koettiin tärkeimmäksi lomautusilmoitusajan lyhentämien viiteen päivään. Tämän jälkeen melko tasa-arvoisina merkitykseltään tulivat mahdollisuus ennakkoveron muutoksiin, muut verojen maksulykkäykset, työsuhteen purun mahdollistaminen koeajalla sekä YT-lain vähimmäisneuvotteluaikojen lyhentäminen. Vähiten tärkeimmäksi koettiin lomautusoikeuden liittäminen myös määräaikaisiin työsuhteisiin.

Sosiaali- ja terveystalveta edustavissa yrityksissä tärkeimpänä muutoksena koettiin mahdollisuus ennakkoveron muutoksiin ja toiseksi tärkeimpänä lomautusilmoitusajan lyhentäminen viiteen päivään.

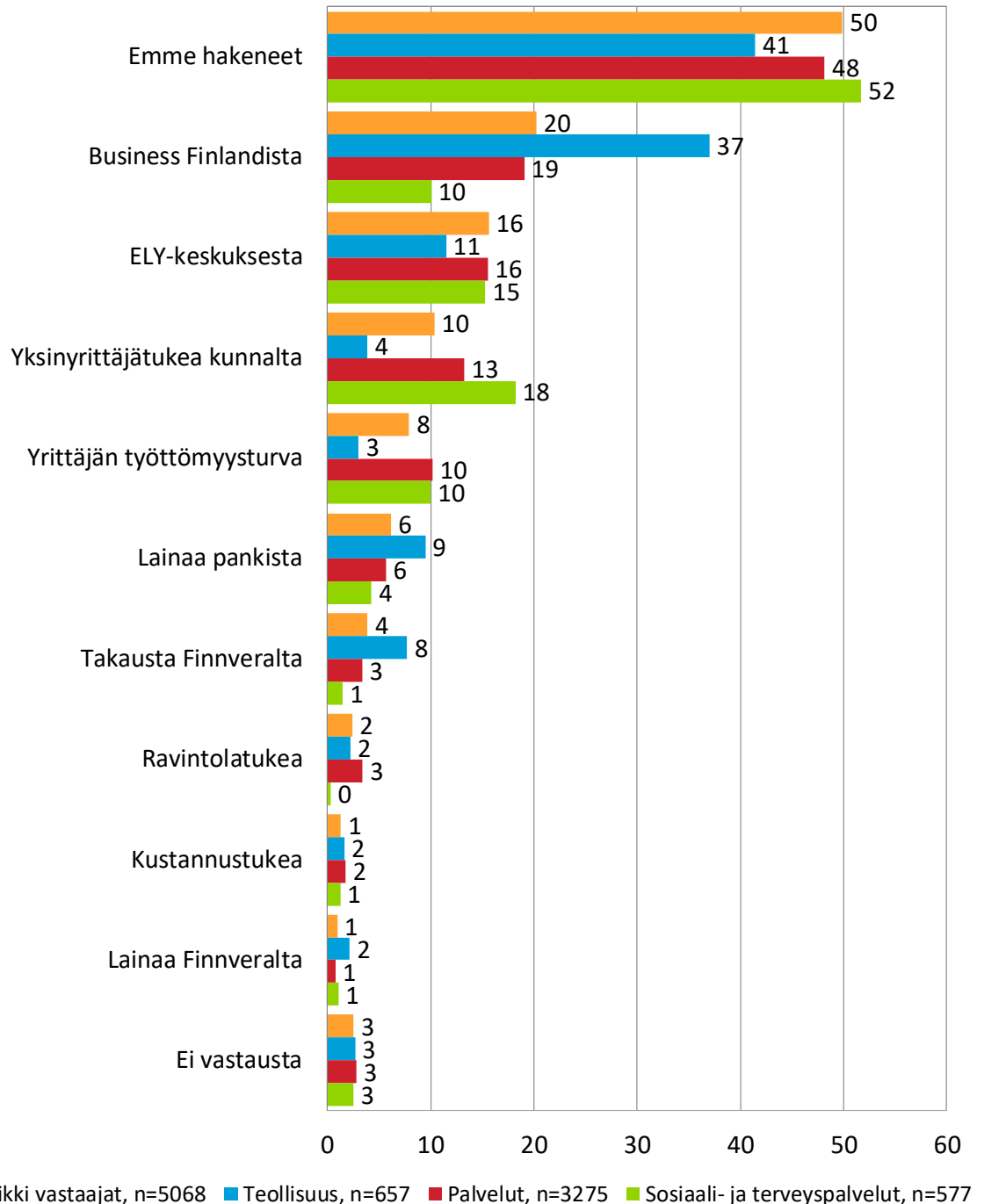
Kuva 13. Yritysten ja työpaikkojen turvaamiseksi tehtiin väliaikaisia muutoksia työlainsäädäntöön ja verotukseen. Valitkaa mielestänne tärkein muutos., %

Kuva 14. Haitteko tukea tai lainaa yrityksen toimintaan tai omaan toimeentuloon? %

Noin puolet Suomen pk-yrityksistä eivät hakeneet tukea tai lainaa yrityksen tai oman toimeentulon turvaamiseksi. Kun lainaa tai tukea haettiin, haettiin sitä yleisimmin Business Finlandilta ja ELY-keskuksesta.

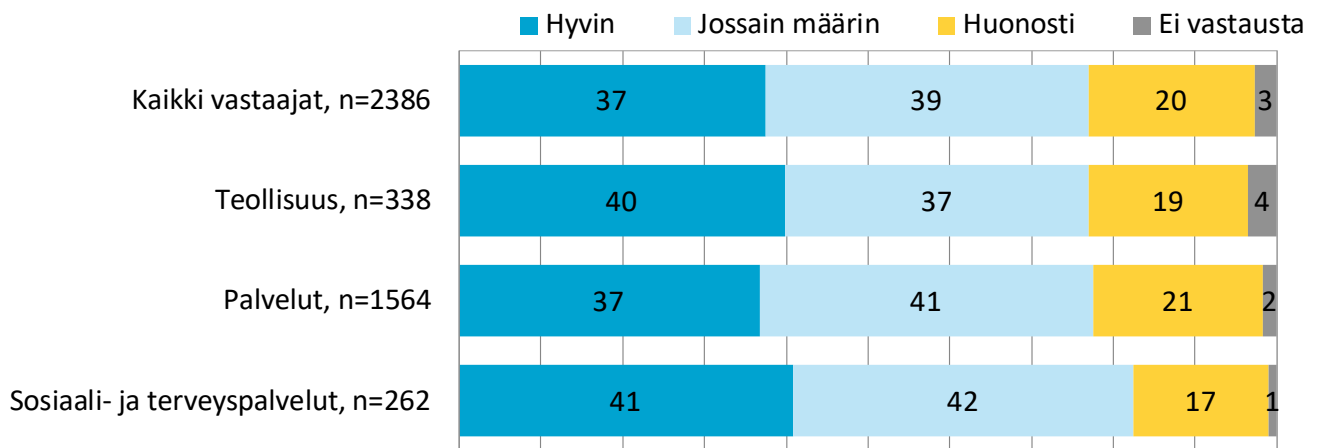
Sosiaali- ja terveystalveluiden yrityksistä 45 % oli hakenut jotain laina- tai tukimuotoa. Sotealan suosituin tuki oli kunnalta haettu yksinyrittäjän tuki ja ELY-keskuksen tuki.

Kuva 15. Vastasiko tuki yrityksenne tarpeisiin? %

Suurin osa tukea hakeneista pk-yrityksistä (76%) koki tuen vastanneen ainakin jossain määrin heidän yrityksensä tarpeisiin. Viidesosa vastaajista kuitenkin koki, että tuki vastasi tarpeisiin huonosti.

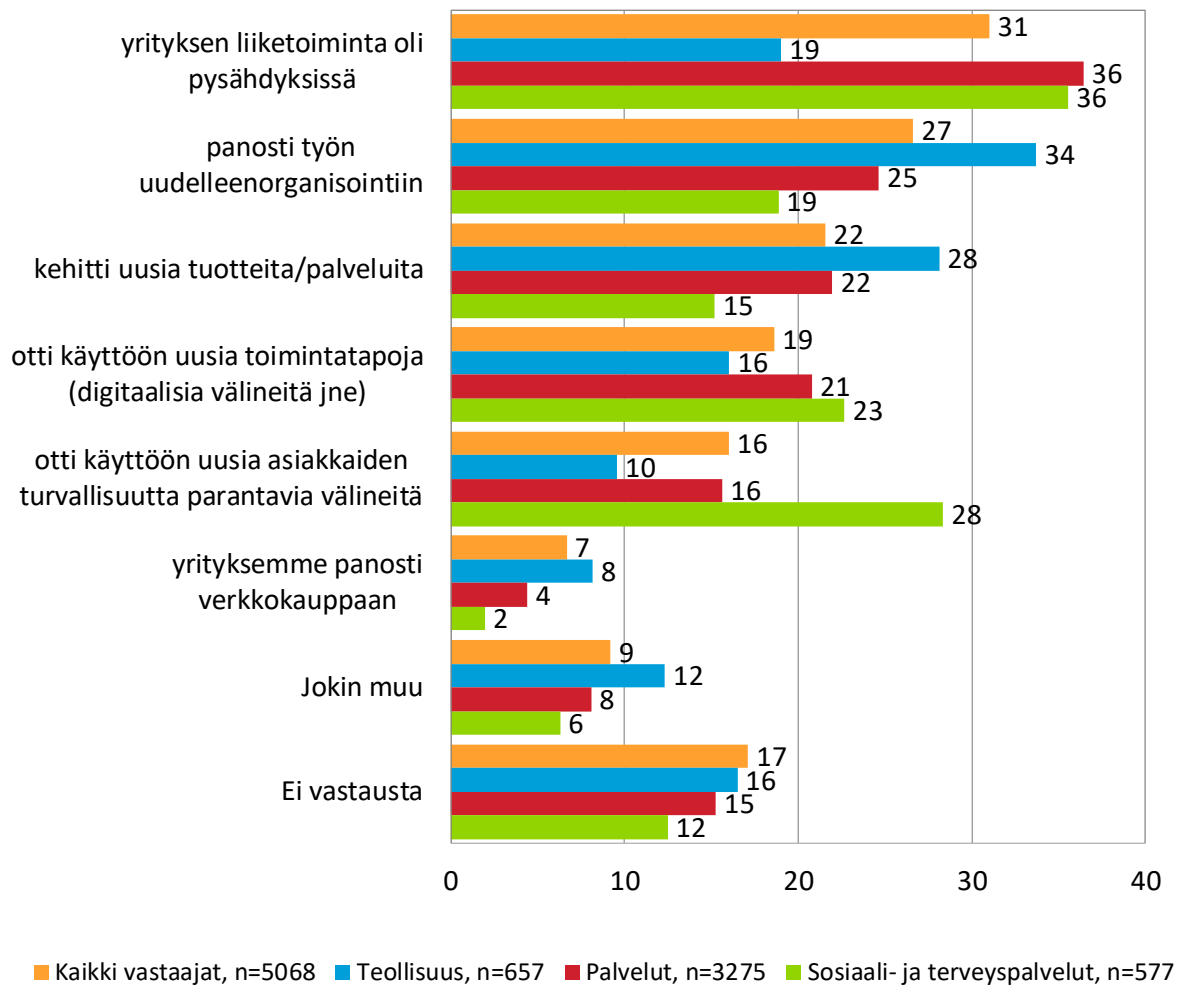
Sosiaali- ja terveystalveluiden alan pk-yrityksien vastaajat kokivat hakemiensa tukien vastanneen heidän tarpeitaan hieman keskimääräistä useammin, kun vain 17% heistä koki tuen vastanneen tarpeisiin huonosti.

Kuva 16. Miten liiketoimintanne muuttui kevään kriisin aikana? %

Suurin vaikutus kevään kriisillä Suomen pk-yrityksiin oli se, että yritysten liiketoiminta oli pysähdyksissä. Tämän jälkeen liiketoimintaan vaikuttaneita tekijöitä oli yritysten panostaminen töiden uudelleen organisointiin sekä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen.

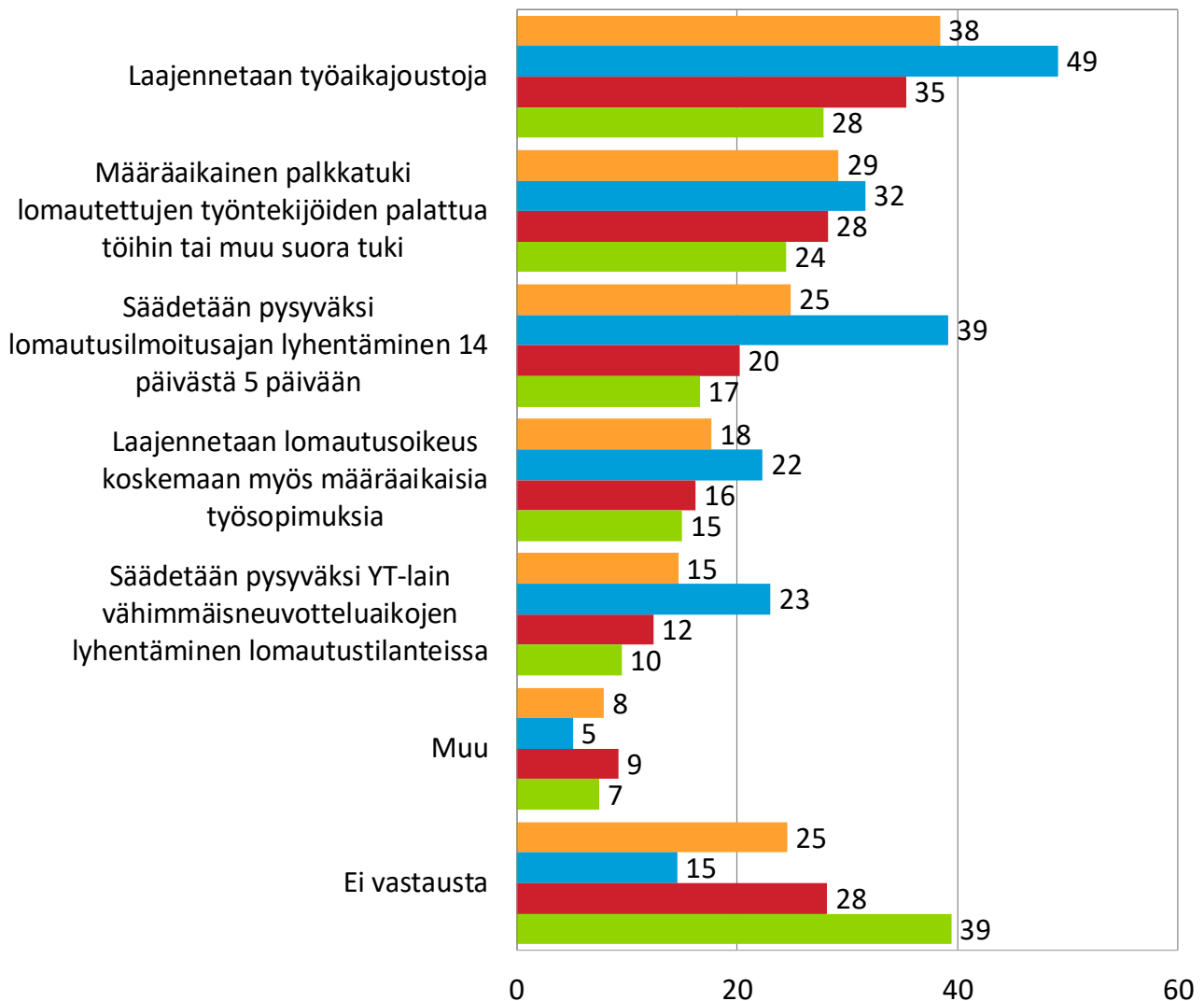
Sosiaali- ja terveyspalveluiden alan toimijoilla liiketoiminnan pysähtymisen yleisyys oli yhtä suurta kuin palvelualoilla: 36 % sotealan yrityksistä piti liiketoimintaansa pysähdyksissä. On merkille pantavaa, että sosiaali- ja terveyspalveluiden alalla otettiin selkeästi muita enemmän käyttöön asiakkaiden turvallisuutta parantavia välineitä.

Kuva 17. Mikä tai mitkä seuraavista vaihtoehdoista joustavoittaisi yrityksenne toimintaa? % (Vastaaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja)

Koko maan pk-yritysten vastaajien mielestä työaikajoustojen laajentaminen joustavoittaisi heidän yrityksensä toimintaa kaikkein parhaiten, tämä toimi korostui varsinkin teollisuuden toimialalla. Määräaikainen palkkatuki lomautettujen työntekijöiden töihin palaamiseen tai muu suora tuki sekä lomautusilmoitusajan lyhentäminen pysyvästi viiteen päivään saavat seuraavaksi eniten tukea.

Sosiaali- ja terveystalveluiden alan toimijat eivät osanneet ottaa kantaa heille toimivimpaan vaihtoehtoon yhtä hyvin kuin muilla toimialalla, kun lähes 40 % jätti vastaamatta kysymykseen. Tälläkin toimialalla tosin parhaiksi optioiksi valittiin samat kuin koko maan tasolla valikoituneet vaihtoehdot.

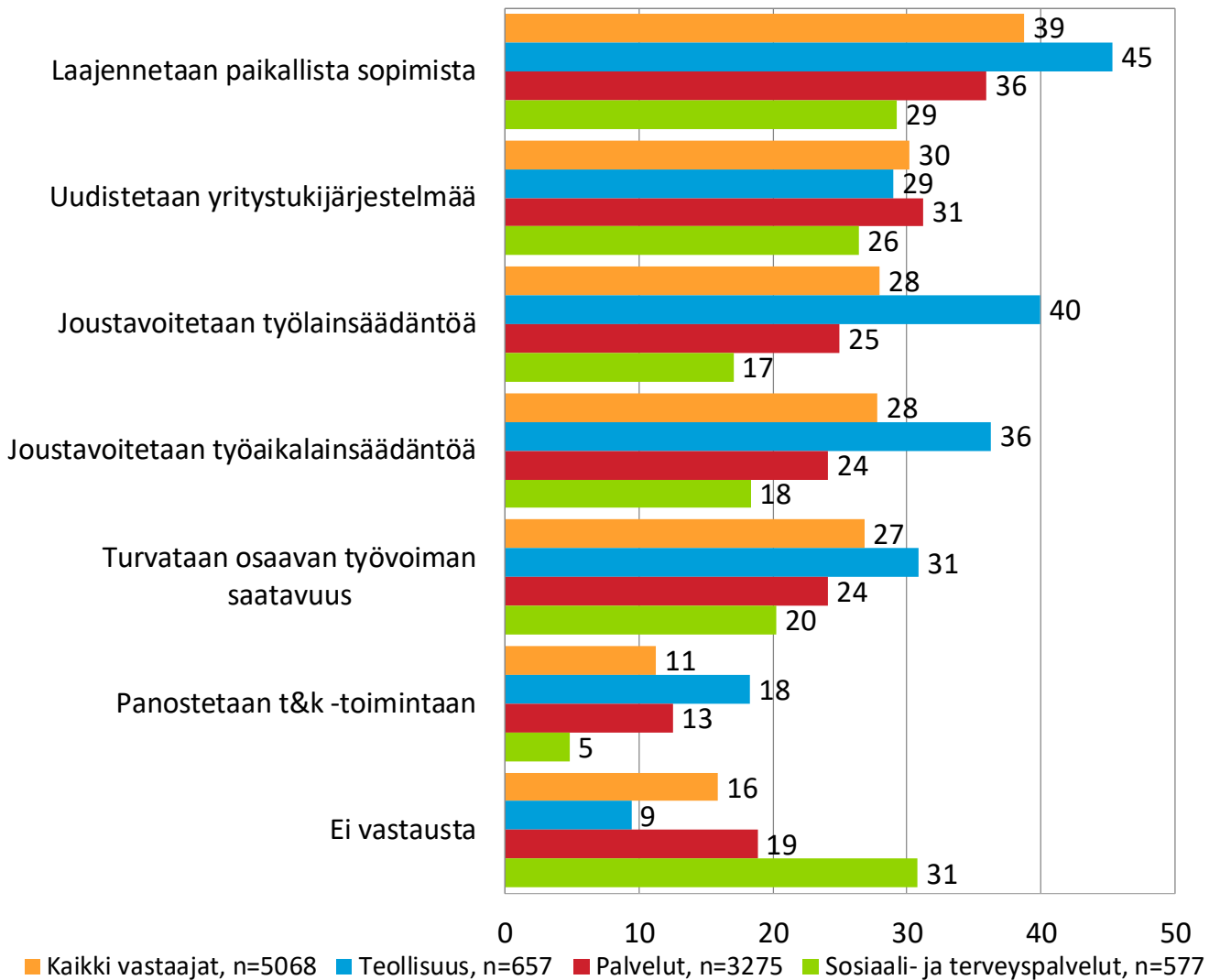

■ Kaikki vastaajat, n=5068 ■ Teollisuus, n=657 ■ Palvelut, n=3275 ■ Sosiaali- ja terveystalvelut, n=577

Kuva 18. Mikä tai mitkä seuraavista vaihtoehdoista tukisi oman yrityksenne toimintaa pidemmällä aikavälillä? % (Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja)

Kun pk-yritysten edustajilta kysyttiin mikä tukisi heidän yrityksensä toimintaa pidemmällä aikavälillä, paikallisen sopimisen laajentaminen nousi suosituimmaksi vaihtoehdoksi. Tätä kannatti varsinkin teollisuuden toimialan yritykset, jotka toivoivat myös työlainsäädännön joustavoittamista sekä työaikalainsäädännön joustavoittamista.

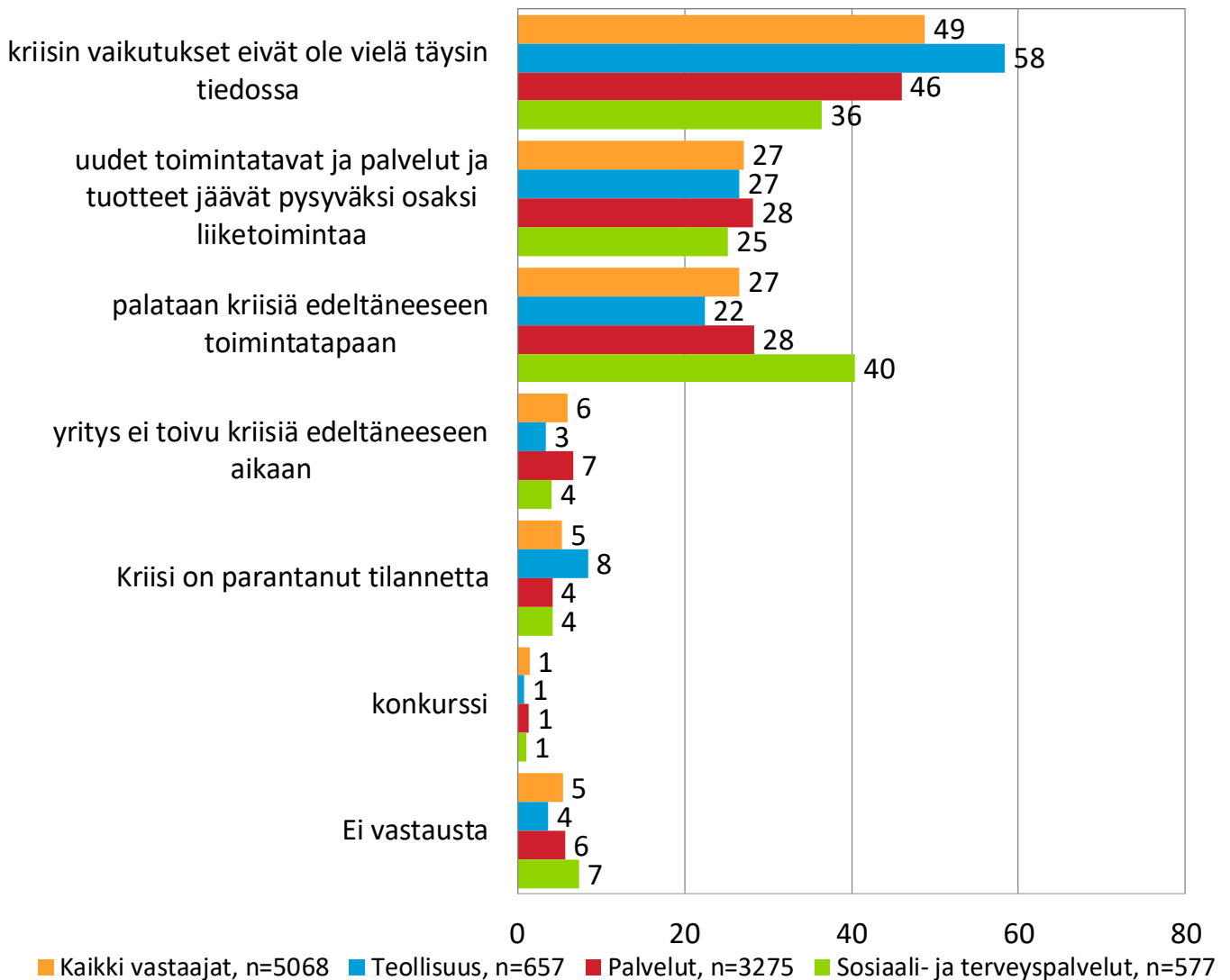
Sosiaali- ja terveystalvaiden alankin yritysten vastaajien mielestä heille paras vaihtoehto olisi paikallisen sopimisen laajentaminen. Tämän jälkeen Sosiaali- ja terveystalvaiden alan toimialan yritysten mielestä pitkän aikavälin toimintaa tukisi yritystukijärjestelmän uudistaminen.

Kuva 19. Millaiset ovat yrityksenne tulevaisuudennäkymät? %

Suomalaiset pk-yritykset ovat vielä hieman epävarmoja tulevaisuuden suhteen. Noin puolet vastaajista toteaa, että kriisin vaikutukset eivät ole vielä täysin tiedossa. Tämä korostuu varsinkin teollisuuden toimialan vastaajien joukossa. Hieman yli neljäsosa vastaajista kuitenkin toteaa, että kriisin aikana kehitetyt ja muotoutuneet toimintatavat sekä palvelut tulevat jäämään pysyväksi osaksi liiketoimintaa. Sama määrä vastaajista kuitenkin myös koki, että tulevaisuudessa he tulevat palaamaan kriisiä edeltäneeseen toimintatapaan. Vain 6% vastaajista koki, että yritys ei tule toipumaan kriisiä edeltäneeseen aikaan. Lähes saman verran kuitenkin totesi, että kriisi on parantanut yrityksen tilannetta.

Hieman yli kolmasosa sosiaali- ja terveystalouden alan vastaajista totesi, ettei kriisin vaikutukset ole heillä vielä täysin tiedossa. Tätäkin yleisempi oli kanta, että toimialan yritykset palaavat kriisiä edeltäneeseen toimintatapaan. Sotealan yritykset poikkeat tässä suhteessa selvästi vertailutoimialoista.

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 0295 16001
www.tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki

Vaasan toimipaikka

Wolffintie 35, 6. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitkäsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 027 500

www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

puhelin 0295 024 000

www.ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti

Hämeenlinnan toimipaikka

Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna

puhelin 0295 025 000

www.ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausselänkatu 22, 45100 Kouvola

Lappeenrannan toimipaikka

Villimiehenkatu 2 B, 53100 Lappeenranta

puhelin 0295 029 000

www.ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani

puhelin 0295 023 500

www.ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Cygnaeuskatu 1, 40100 Jyväskylä

puhelin 0295 024 500

www.ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi

Kemin toimipaikka

Valtakatu 28, 94100 Kemi

puhelin 0295 037 000

www.ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Yliopistonkatu 38 (Attila), 33101 Tampere

puhelin 0295 036 000

www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitkäsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 028 500

www.ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 3. krs., 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90130 Oulu

puhelin 0295 038 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio

Joensuun toimipaikka

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 500

Mikkelin toimipaikka

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

www.ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 000

www.ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 HELSINKI

puhelin 0295 021 000

www.ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Porin toimipiste

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet